

Disertační práce

Téma : Cesty současné tuniské poezie

Autorka : Mgr. Iva Lišková

Vedoucí práce : Prof. PhDr. Jaroslav Oliverius, CSc.

Oponent: Doc. PhDr. Jana Petrová, CSc.

Odevzdání práce : 2009

Oponentský posudek

Doktorandka Mgr. Iva Lišková si vytkla za cíl své disertační práce postihnout hlavní rysy a směřování současné tuniské poezie. Úkol nemalý a o to obtížnější, že se vydala na pole zkoumání u nás téměř neznámé anebo zmiňované jen okrajově. Úkol dále poznamenaný místem, jaké zaujímá arabská poezie v literatuře vůbec (mám na mysli vzhled historický a návaznost na něj), a to i v dílech prozaických, v poezii jako takové zvláště.

Doktorandka interpretuje sbírky několika autorů období 90. let 20. století až do současnosti. Její přístup a vlastní obsahová interpretace se opírá o zevrubně prostudované literárně teoretické pohledy moderní světové literární vědy, účinně se inspiruje proudy psychologickými, event. psychoanalytickými., se znalostí děl evropských autorů zvláště a světových vůbec. Na základě citlivého uvážení a důkladného seznámení s tuniskou poezií daného období si vytyčila pět základních kritérií pro své zkoumání, přičemž je zřejmé, že zvolení tunišť básníci nespádají schematicky pouze do jedné roviny, tematicky se jejich inspirační zdroje prolínají a směřují mnohdy do období časově vzdálených (klasická arabská literatura, politická tematika, sufismus, surrealistický zdroj, pohádkové motivy a legendy a v neposlední řadě poezie milostná. Autorka se neopomněla zmínit ani o zdroji filosofickém, směřujícím zvláště do pocitů existenciálního odcizení, atd. Přítomnost tuniských básnířek ji vedla k zamyšlení nad postavením ženy básnířky a k ženské literární problematice vůbec. Doktorandka se tak dostává na velmi rozsáhlé pole obsahové, nechybí ani hledisko formální. Jsme uvedeni do metafory tuniské poezie a dále do nezbytně nutné návaznosti na klasickou arabskou poezii. O té je řeč v souvislosti s hadithem, samozřejmě i s Koránem.

Mezi vlivy, které působí na současnou tuniskou poezii nicméně postrádám (i když, vím, v oslabené míře) impakt evropský, v tomto případě francouzský, třebaže jde převážně o autory narozené v nezávislém Tunisku, u nichž je francouzská koloniální přítomnost (resp. Protektorát od r. 1881) jen oslabeně promítnuta do vědomí či podvědomí. Tyto vlivy jsou v práci zmiňovány spíše okrajově, ad hoc. Možná by zasloužily hlubší pozornost.

Iva Lišková zkoumá sufismus a náboženské zdroje inspirace. Zdá se mi, že každý z pěti vytčených tematických zdrojů by mohl být tématem samostatné práce, neboť tuniská poezie je zde bohatá a výmluvná.

Při prezentaci zvolených autorů postupuje Mgr. Lišková velmi podrobně, citlivě, některá témata či básnické reakce vidí v širším kontextu (srovnání např. s K.H. Borovským – str. 54 či Jaroslavem Seifertem – str. 40, Josefem Kainarem – str. 58, Oldřichem Mikuláškem – str. 58.

Záslužný a pozoruhodný je přínos překladatelský (předpokládám, že citované úryvky v českém překladu - cca 73 stran z celkového textu práce – 220 str. – jsou dílem autorky. Svědčí o její vynikající znalosti arabského jazyka a schopnosti překládání poezie. V této

souvislosti se domnívám, že by bylo možná vhodnější uvést tyto překlady v češtině jako další soubor příloh (vedle příloh arabských originálů).

Upozorňuji na str. 157 na užití termínu „šaháda“ – jde o vyznání víry, první z pěti příkázání islámu, nikoli tedy o první koránskou súru „otevíratelku knihy“ (Dr. Hrbek) zvanou arabsky „Fátiha“. Mé drobné připomínky směřují dále spíše do oblastí opomenutí nebo překlepů – str. 129 mezi „sémantickými poly!“. Str. 166 štěstí se setkání, str. 27 a str. 74 nejvýznamějším, str. 201 podle jejich vztahům k osobnosti, str. 78 jedním z nejtypičtějších motivům súfijské poezie; str. 205 – Tuniské městečko Zahra se jmenovalo dříve Saint-Germain, nikoli Germaine.

Celkově hodnotím disertační práci Mgr. Ivy Liškové jako velmi zdařilou rozsáhlou studii o současné tuniské poezii. Její literatura předmětu je úctyhodná, a to jak pokud jde o díla arabská, tak i česká. Autorka postupovala podle promyšleného plánu, na základě hluboké znalosti předmětu.

Při rozpravě na obhajobě doporučuji pohovořit o vlivu arabské kasídy na současnou poezii, o motivu deště (Abd as-Salam Lasajla – str. 53) a noci (Džamíla al-Madžrí – str. 97, Fadíla aš-Šabbí – str. 105) v současné arabské poezii.

Doktorandka Mgr. Iva Lišková ve své disertační práci splnila vytčený cíl, obohatila práce z oboru literatury Maghrebu (zde konkrétně Tuniska) o cenné poznatky z oblasti současné tuniské poezie.

Disertační práci Mgr. Ivy Liškové doporučuji k obhajobě.

Doc. PhDr. Jana Petrová, CSc.
Oponentka

V Praze dne 2. 9. 2009